

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ФАКТОР БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

© Макух С.М., 2006

Об'єктом дослідження є національне господарство країни з погляду можливості зародження і формування інвестиційного аспекту внутрішніх загроз національній безпеці країни внаслідок ефективного функціонування становлення і розвитку підприємництва на внутрішньому ринку України, а також його виходу на якісно новий вищий рівень конкурентоспроможності у світовому вимірі з врахуванням перспектив входження країни у світові інтеграційні процеси .

The object of investigation in this article is the country's national economics from the point of view possibility of origination and formation the investments aspect of internal dangers to Ukraine's national security in consequence of effective function the process of foudation and development the enterprises at the Ukraine's internal market and also it's rising to a new higher level of competition how to produce from the world's point of view by taking into consideration the outlook of our country itself in the world's cooperation process.

Постановка проблеми

Закон України “Про основи національної безпеки України”, велику увагу приділяє гарантії безпеки національному господарству країни; визначає напрямки діяльності органів державної влади за конкретних обставин своєчасного виявлення, відвернення і нейтралізації реальних і потенційних загроз національним інтересам України. Та, тепер, в умовах активізації процесу залучення іноземних інвестицій в економіку країни, вагомого значення набуває вирішення проблеми дотримання саме *інвестиційної безпеки* (як однієї з внутрішніх загроз).

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У низці праць з цього питання поняття *загрози* виокремлюється, як початковий чинник, що слугує основою для подальшого дослідження економічної безпеки країни. “*Загрози* – найбільш небезпечні явища, що здатні завдати суттєвих збитків у сфері безпеки і вимагають негайних активних дій по їх нейтралізації”[13]. Широкий спектр варіативності їх визначень: “намір спричинення шкоди”[4]; “сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку інтересам громадян, суспільства і держави, а також національним цінностям і національному способу життя” [14] тощо, підтверджують важливість *визначення* для кожної країни (і для України, зокрема) *повного переліку зовнішніх і внутрішніх загроз*, а також нагальності не тільки прийняття мір, але й розроблення механізму взаємодії системи заходів щодо уникнення, а подекуди і випередження можливих наслідків їх дії.

Постановка цілей

Основною метою статті є виокремлення у низці зовнішніх і внутрішніх загроз особливості інвестиційної безпеки країни.

Виклад основного матеріалу

Беручи до уваги реалії сьогодення й значущість рівня розвитку виробничого сектору для ефективного функціонування економіки країни, в теперішній час спостерігаємо переміщення поняття “*економічна безпека*” з міжнародного і національного рівнів на рівень регіональний, рівень окремого підприємства чи, навіть, рівень особистості [7].

У *економічній небезпеці*, яка постає перед тією чи іншою країною, вбачають [12] можливість поступової втрати народом права власності на своє національне багатство і здатності держави здійснювати незалежну політику в інтересах своїх громадян, а також поступове перетворення

країни на джерело дешевих ресурсів (трудових, матеріальних, фінансових, інформаційних тощо). Тож поширення неофіційної („*тіньової*“) сфери економіки розглядають як один з основних внутрішніх дестабілізуючих процесів народного господарства країни [3, с.86]. За різними оцінками в тіньовому секторі економіки України виробляється не менше – 50–80 % ВВП, у той час як в США обсяг тіньових економічних операцій усіх видів становить від 2,9 до 8,2 % ВВП; Великобританії – 3,3–8,1 %; Франції – 6,7–8,7 %; Німеччині – 3,7–8,3 %; Італії – 30 %. Такі масштаби неофіційної економічної діяльності, як зазначено в “Пріоритети бюджетної політики та економічне зростання в Україні” [3, с.88] не під силу жодній цивілізованій державі, адже офіційна економіка в цьому разі відповідно несе величезні соціально-економічні витрати. За таких умов не дивно, що Україну сьогодні зараховують до числа найкорумпованіших держав світу, окрім цього 20 родинних кланів контролюють 80 % національного багатства країни [18, с.64].

Відбувається скритий перерозподіл доходів між соціальними групами, під час якого загальнодержавним інтересам завдається певної шкоди [8]. Всі вищезазначені фактори підтверджують висновок, про те, що *“чим більші масштаби “тіньової” економіки тим менш ефективна державна економічна політика в даній країні”*, адже ріст різного виду економічних злочинів стає “серйозною перешкодою не тільки для внутрішнього розвитку, але й для міжнародної торгівлі і міжнародних відносин в цілому”[2].

Така дієвість сучасної злочинності на думку Мартіна Фідо [11] зумовлена ще і тим, що вона все більше організовується, корумпується, інтелектуалізується, глобалізується, озброюється, і нерідко набагато скоріше і ефективніше від державних організацій і легальних комерційних структур використовує різноманітні досягнення науки і техніки для здійснення своїх кримінальних цілей (особливо економічних, які “як правило здійснюються професіоналами, а розслідуються дилетантами”). Тому, беручи до уваги зростаючу загрозу для суспільства й масштаби спричиненої шкоди (дані ООН: приріст злочинності в світі в середньому становить до 5 % в рік при прирості населення в 1–1,2 [10]), уряди країн є зацікавлені в мінімізації обсягів її діяльності. Крім того, соціально-економічні диспропорції, що виражаються в понаднормовій соціально-економічній нерівності [20], породжують загрозливі соціально-демографічні тенденції і приводять до втрат людського капіталу.

У колишньому СРСР наприкінці 80-х років так званий принцип “зрівнялівки” у розподілі доходів призвів до таких наслідків: 2,3 % сімей належало до порівняно багатих людей, до середньо забезпечених – 11,2 % і 86,5 % – до бідних. Обсяг особистого майна на сім’ю в Радянському Союзі становив 7,3 тис.крб., а в Україні в 1991 р. – 2,8 тис.крб. (у цінах того часу) [12]. На початок 1994 р. – 0,3 % населення України одержували середньомісячні доходи в сумі понад 4 тис.дол., а наприкінці – уже 1,8 % населення, а також у 0,3 % – дохід становив понад 20 тис.дол. на місяць. 2001р. характеризувався подальшим поглибленням диференціації доходів населення: у 1 півріччі рівень життя 40,1 млн. ос. (83,2 % населення) був нижчим від прожиткового мінімуму; зріс рівень злиденності (з 15,4 % до 16,4 %) та глибина бідності (з 25,1 % до 26,5 %). За даними Держкомстату України, співвідношення між сукупними витратами найбільше і найменше забезпечених верств населення досягло 7,6 раза. На найбільш його заможну частину припадало 39,8 % сукупних витрат [16].

Особливо помітною була диференціація доходів регіонів країни на основі розрахунків за період з 1997р. по 2000р.: середньодушові доходи в *Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Харківській* областях, у *м. Севастополі* та *м. Києві* значно *перевищували загальний середньодушовий дохід* в Україні (майже в 2,5 раза – в 1997 р., у 3,5 раза – у 2000р.). У групі регіонів з *рівнем, нижчим за середній: Львівська* (82 % – у 1997., 72 % – у 2000 р.), *Волинська* (приблизно 74 % і 64 %), *Рівненська* (73 % і 57 %), а *Івано-Франківська* (60 % –у 1997 р., 57 % –у 2000 р.), *Тернопільська* (55 % і 51,6 %), *Закарпатська* (55 % і 50 %), *Чернівецька* (56 % і 48 %) області характеризуються *найнижчими* показниками середньодушових доходів по Україні взагалі.

За 1990 – 2001рр. різниця у грошових доходах між областями збільшилася в 5,6 раза. У 2001р. регіональна диференціація за доходами становила 62,8 %, заробітною платою – 54,9 %. Причому ці тенденції постійно відтворюються і поглиблюються і надалі. Так, грошові доходи населення тільки у 2001р. вдалося номінально підтягнути до рівня 1990 р.: відповідно, 110 млрд.руб. у 1990р. і 109

млрд. грн. у 2001р.[16]. На кінець року реальна заробітна плата працівників зросла до 312 грн., але не досягла прожиткового мінімуму (322 грн.), причому середній рівень усіх грошових доходів громадян у розрахунку на одного члена сім'ї становив лише 183 грн. на місяць. Крім того, на підставі даних комплексного дослідження умов життя домогосподарств (2002р.) до категорії бідних зараховано 13,5 млн. українських громадян.

Трансформаційні процеси в економіці України посилили не тільки територіальну диференціацію доходів і витрат населення, але й його розташування за рівнем споживання матеріальних благ та послуг. А за висновком Дж. Кейнса – саме рівень доходів виступає основоположним чинником економічної активності населення.

Важливість нагальності вирішення цієї проблеми підтверджує прийняття Концепції державної регіональної політики, затвердженої Указом Президента України від 25 травня 2001р., в якій передбачено *необхідність подолання територіальної диференціації*.

Практично в Україні більша частина сімейних господарств споживала майже всі свої доходи (не маючи змоги заощадити), що призводило до певного економічного застою. Певна збалансованість доходів і витрат населення в розрізі регіонів спостерігалася у 1997–2000 рр. та в деяких з них виявлено цікаві випадки порушення цієї приблизної рівноваги, причому в бік перевищення витрат над доходами: у 1997 р. така тенденція була характерною для 7 регіонів країни (серед яких *Волинська, Закарпатська, Чернівецька* області Західного регіону України); у 1998 р. – для 8 регіонів (серед яких *Волинська, Закарпатська, Львівська, Чернівецька* області); а у 2000 р. – серед 9 регіонів знову: *Волинська, Закарпатська, Львівська, Чернівецька* області. Відтворення таких тенденцій з року в рік ставить під сумнів вірогідність впливу випадкових чинників, і можливо пояснюється саме наявністю постійнодіючого значного тіньового сектору економіки.

Доречно навести і результати роботи експертів Світового банку у 2004р. щодо аналізу окремих факторів і наявності відповідних умов у внутрішньому середовищі країни, які безпосередньо впливають на обсяги залучення прямих іноземних інвестицій [23]. У цьому випадку взято до уваги такі індекси, як сила захисту прав власності (формується на основі якісних ознак таких критеріїв: чіткість визначення законодавчих актів щодо поняття прав власності та його рівня захищеності, ймовірності ризику втрат інвестицій, конфіскації тощо) та якості управління (характеристика середовища, де працюють ПІІ, рівень непрозорості та корупції державної влади).

Без сумніву, найвищий показник відсотка ПІІ у ВВП в цьому переліку у розвинутих країн (Австрія, Великобританія, Нідерланди, Фінляндія, Франція та Швейцарія), а в Україні (6,4 %) й Росії (7,19 %) – найнижчі параметри показників. Право власності найкраще захищено у Данії, Нідерландах та Фінляндії і найменше у Болгарії (3,2), Україні (3,2) й Росії (2,4). Ставка корпоративного податку 40 % (найвища) спостерігається в таких країнах, як Бельгія, Словаччина, Греція при найнижчому його показнику 18 % у Угорщині. Показник України 30 % на теперішній час, порівняно з країнами колишнього соціалістичного табору, є також найнижчим, як і показник індексу якості управління у загальному переліку країн (-0,89), при найвищому і найкращому значенні цього показника у Швейцарії (2,58), Фінляндії (2,55) і Данії (2,57), тоді як у Росії (-0,69) й Болгарії (-0,5).

Оскільки головну стратегічну мету макроекономічної політики держави (в середньо- та довгостроковій перспективі) вбачають у створенні умов [3,с.93] для ефективного і динамічного економічного зростання, що базується на інвестиціях, які забезпечують структурно-технологічну модернізацію вітчизняної економіки та стабільне підвищення добробуту громадян України, варто саме в цьому аспекті і розглядати особливості перебігу інвестиційного процесу, не забуваючи про дотримання *інвестиційної безпеки* держави. Тобто, [1] мають на увазі досягнення рівня інвестицій, що дає змогу задовольняти поточні потреби економіки в капітальних вкладеннях за обсягом і структурою з урахуванням ефективного використання і повернення інвестованих коштів, та оптимального співвідношення між розмірами іноземних інвестицій у країну і вітчизняних за кордон, підтримання позитивного національного платіжного балансу.

Аналіз надходжень інвестицій в основний капітал протягом 1995–2004 рр. показує зменшення параметрів показників їх обсягів у фактичних цінах у 1995–1997 рр. і лише поступове незначне

зростання з 1998 р. по теперішній час. У наявності така ж тенденція спаду і показників їх питомої ваги щодо ВВП: з 18 % у 1995 р. до 16 % у 1996 р. і, лише у 1997 р. призупинився він на показнику 14 %, параметри якого стабільно утримувалися включно до 2000 р., й зросли до 16 % у 2001 р. та 16,8 % у 2002 р., й дещо знизилися до позначки 5,2 % у 2003 р. [17]. У Росії параметри цього показника набагато вищі і для порівняння 30 % становили відповідно у 1995р. і у 1998 р. 20,9 % [5].

Залучення іноземного капіталу в Україну теж має свої особливості. *Регіональна структура ПІІ* протягом 1999–2004 рр. має певну диференціацію обсягів їх надходжень: левова частка усіх ПІІ в Україні припадала на *м.Київ і Київську* область (39,93 %, 42,69 %, 42,51 %, 42,49 %; а на 1.01.2004 р. – 37,9 %; і 101.2005 р. –38,2 %); на *Донецьку, Запорізьку, Одеську, Дніпропетровську* (подано згідно з їх показниками) області припадало – 25,45 %, 23,79 %, 25,70 %, 26,22 %, 27,7 %, 27,2 % обсягів ПІІ до їх кількості в Україні загалом. У 2002–2004 рр. ситуація дещо змінилася і лідер в цій групі областей – *Дніпропетровська* з досить високим показником 9 % й 9,3 %. За результатами досліджень ці регіони виділяються в групу, яка складається з найбільш привабливих для іноземного інвестора областей України (їх 5- *Київська, Запорізька, Одеська, Дніпропетровська*) і *м.Кієва*, з сумарним обсягом надходжень ПІІ 65,38 %, 66,48 %, 68,21 %, 68,71 %, 65,6 %, 65,4 % від загального обсягу надходжень по Україні.

Якщо ж взяти до уваги сучасний геополітичний устрій країни (на 1.01.94 складається з 24 адміністративних областей, окремої одиниці *Республіки Крим*, й двох міст з особливим статусом (*м.Київ і м.Севастополь* – міста республіканського підпорядкування)), то такий стан надходжень ПІІ в економіку нашої країни не може не викликати занепокоєння.

Глибокі диспропорції у розподілі інвестицій існують і у самій десятці регіонів – лідерів щодо залучених обсягів ПІІ в їхню економіку. У *м. Київ* (1-ше м.) у 1999р. надійшло у 13,94 разів більше інвестицій, ніж у *Харківську* область (10 м.), у 2000р. 13,23 р. більше ніж знов ж таки у область, яка займає останню сходинку у досліджуваному переліку (а це знову *Харківська*); у 2001р. – у 17,8 р. більше ніж у *Черкаську* область (вона перемістилася з 9 на 10 м.); й у 2002р. цей показник зріс щодо *Черкаської* області (вона так і залишилася на 10) до 35,7 р. Подібний стан речей спостерігається і у 2002–2004 рр. Традиційно, як і в попередні роки, лідерами стосовно обсягів надходжень ПІІ в регіони України виступають ті самі області.

Слід зазначити, що особливе значення для країни має і показник частки іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій країни. Показник України лише в1995р. досягнув 5 %, що набагато менше ніж у Китаї та деяких країнах Східної Європи [6]. Як приклад: така частка знаходилася у 46 країнах світу, серед яких: Франція, Данія, Італія, Німеччина та ін., ще на початку 90-х років; й уже у 24 країнах на той час (США, Іспанія, Греція та ін.) вона становила від 5,1 % до 10,0 %. І хоча, показник України на початок 1998 р. – вже 28,2 %, проте, на думку науковців, це швидше свідчення обмежених внутрішніх інвестицій, а не суттєвого зростання обсягу іноземних інвестицій [15].

Що ж стосується *інвестиційної небезпеки*, то її аспект у формуванні інвестиційного середовища в країні особливо важливо враховувати при зародженні і становленні міжнародних відносин. При цьому великого значення набувають міжнародні договірні відносини з оподаткування. Укладання Україною міжнародних договорів з оподаткування (серед країн колишнього СРСР і порівняно з іншими країнами світу налічується чи не найбільша кількість таких угод) , а також застосування нею відповідно до ст.7 Закону України “Про правонаступництво України” від 12.09.91 р. № 1543-ХІІ договорів СРСР про уникнення подвійного оподаткування, що діють до набуття чинності нових договорів, розглядають [9,с.74] як один з найбільше вагомо сприятливих факторів на шляху до інтеграції у світову економічну спільноту. Це дає змогу забезпечити економічний розвиток країни за рахунок відповідного розподілу прав оподаткування між договірними державами, усуненню податкової дискримінації, взаємному зменшенню податкових перешкод на шляху іноземних інвестицій та торгівлі (табл.1).

Безперечно, така співпраця держав підвищує рівень захищеності їхніх баз оподаткування й допомагає подолати негативні тенденції, серед яких: трансфертне ціноутворення, що поширюється між структурними підрозділами транснаціональних корпорацій; віртуальні розрахунки, які завдяки зростаючим можливостям мережі Інтернет значно зменшують податкові надходження (втрати

держав можуть вже становити до 4 % [22]) через відсутність державних кордонів й створення умов для розчинення інформації про суб'єктів підприємницької діяльності та їх електронні транзакції [9, с.77]; зростання обсягів розрахункових операцій із застосуванням електронних грошей, що створює загрозу для бази оподаткування на додану вартість.

Таблиця 1

Податкові ставки між Україною і іншими країнами світу*
згідно з двосторонніми угодами про уникнення подвійного оподаткування (%)

Країни	США	ФРН	Кіпр **	Угор- щина	Поль- ща	Чехія	Росія	Біло- русь	Казах – стан
Україна	5(10) та 5(20); 15	5(20) 10	0 0	5(25); 15	5(25); 25	5(25); 15	5(50000 дол.); 15	15 10	5(25); 15
	10	2,5	0	10	10	5	10		10
	10	5		5	10	10	10	5	10

* Як приклад : Україна-Чехія 5 (ставка оподаткування доходів за отриманими дивідендами), (25) – обов'язкова умова щодо частки іноземного капіталу; 15 (ставка оподаткування доходів за дивідендами в усіх інших випадках), 5 (ставка оподаткування доходів за отриманими процентами), 10 (роялті).

** На основі дії угоди колишнього СРСР.

Дослідження зарубіжних економістів підтверджують очевидність факту “поширення неспроможності урядів швидко реагувати на ситуацію щодо посилення податкової ерозії зумовленої дуже швидкими темпами технологічного прогресу, мобільністю капіталу та підвищенням кваліфікації фінансових менеджерів, які у наш час оперують зростаючими обсягами інформації, що допомагає приймати відповідні управлінські рішення” [23].

Проблема забезпечення зростання обсягів надходжень ПШ в країну є досить актуальною (як для України, так і для багатьох країн світу) оскільки знаходиться ще і в прямій залежності від значного скорочення обсягів ПШ у світі, яке спостерігається в теперішній час (приклад 2002р., коли зменшення річних показників глобального притоку інвестицій відбулося вдруге і дорівнювало 651 млрд.дол. США, а це рівень 1998 р.[21]). Тому намагання її вирішити в основному зводяться до необхідності створення вагомої національної законодавчої бази для міжнародної економічної співпраці з світовою спільнотою. А для цього насамперед потрібно виробити чітку програму дій, спрямованих на вироблення активних стимулів та адресних стратегій заохочення, а також зосередитися на покращенні умов внутрішнього середовища для залучення і функціонування ПШ при постійному вживанні конкретних заходів щодо поглиблення міжнародного співробітництва з метою захищення власної податкової бази.

Межа *інвестиційної безпеки* регламентується також багатьма іншими чинниками, серед яких: рівень повернення вкладених коштів (у 1989–1993 рр. у країнах Центральної і Східної Європи він становив 75 %); наявність дійової інвестиційної політики щодо норм цільового залучення іноземних інвестицій, а також їх вивезення як зовнішнім інвестором, так і внутрішнім; їх частка у загальному обсязі інвестицій країни; показник інвестицій на душу населення; частка державних бюджетних коштів у вартості інвестиційного проекту.

Вважають, що саме останній чинник (у вищезазначеному переліку) виступає *індикатором інвестиційної безпеки* держави [1,с.62]. У країн із розвинутою ринковою економікою, ця частка становить близько 35–40 %, крім Російської Федерації, значення показників якої дещо нижчі як видно з табл.2. Окрім того, *рівень інвестиційної безпеки* визначають і на основі оцінювання ризиків окремих інвестиційних проектів. Експертний метод оцінювання ризиків застосовують за відсутності в інвестора необхідних інформативних або статистичних даних для розрахунків або якщо проект не має аналогів. Тут варто згадати і про досить часті несумісності між розміром

статутного фонду і рівнем ліквідності [19,с.63], а також потенційну невирішеність проблеми щодо реструктуризації зовнішніх боргів підприємства, що подекуди і пояснює певну невідповідність між зобов'язаннями інвесторів із капіталовкладень і фактичною їх реалізацією.

Таблиця 2

Показники інвестиційної безпеки РФ

Показники інвестиційної безпеки	Порогові значення показників	Фактичний стан на 01.01.1998 р.	Співвідношення фактичного** і порогового значень
Обсяг інв. % до ВВП	25*	15	0,60
Обсяг ПІІ, % до ВВП	Не менш як 5	4,4	0,88

* Показники, офіційно затверджені Радою Безпеки РФ.

** Співвідношення фактичного і порогового значень нормовано щодо порогового значення, яке береться за одиницю (при цьому воно розраховується як відношення фактичного значення до порогового, якщо бажане збільшення відповідного показника інвестиційної безпеки, і навпаки, якщо бажане його зниження).

Серед низки загроз інвестиційній безпеці України найнебезпечнішими потрібно вважати такі: обмеженість доступних фінансових коштів; підтримання високої дохідності фінансових операцій; збереження високих інвестиційних ризиків; недостатній контроль деякими міністерствами і відомствами виконання зобов'язань із погашення іноземних кредитів, отриманих під гарантії уряду галузевими підприємствами; невміння вітчизняних бізнесменів за короткий термін реально оцінити ринок, розробити грамотну схему маркетингу, гарантувати повернення затрат; відсутність перспективної інвестиційної стратегії. Тому, не дивно, що сферою діяльності зарубіжних агентств і організацій, які діють на українських теренах, є широкий спектр надання саме таких послуг у сфері страхування ризиків інвестиційного процесу і некомерційних ризиків (неконвертованість валюти, експропріація, війни і громадянські заворушення, розривання контрактних відносин), а також надання технічної підтримки у сфері інвестиційних проектів.

Висновки

Отже, необхідність розроблення певних комплексних заходів щодо захисту інвестиційних коштів (майна), а крім того, створення широкої мережі страхових українських організацій, які б надавали гарантії іноземним компаніям щодо вкладених в Україну активів, а також наслідків дій державних, регіональних, чи місцевих органів влади (втрата майна чи права власності на нього, непряме вилучення капіталовкладень, обмеження права розпорядження вкладеними ресурсами, навмисне заподіяння збитків тощо) є нагальною проблемою сьогодення для нашої країни.

Однак для підвищення рівня її інвестиційної безпеки необхідно:

- запровадити дієву систему заходів державного сприяння розвитку підприємництва в Україні (в аспекті надання освітніх та навчальних послуг щодо “бізнесових правил гри” на ринку, реєстрації, оподаткування, кредитування, збуту продукції, страхування підприємницьких ризиків), що значно послабить певну соціально-економічну напруженість в деяких її регіонах, оскільки за рахунок зростання кількості зайнятих поступово нівелюватиметься не тільки різниця в доходах різних верств населення, але і зменшуватиметься чисельність тих, хто знаходиться за межею бідності (на перспективу – наявна ймовірність зростання обсягів заощаджень, їх акумуляція і трансформація у внутрішні інвестиції);

- надавати методичну допомогу регіонам під час створення необхідної інфраструктури сприяння надходженню інвестиціям, підготовці бізнес-планів;

- створити українські фінансово-промислові групи; сформувати власні банки даних про потенційних інвесторів на підприємствах України і про запропоновані їм інвестиційні проекти; під'єднатися до міжнародної комп'ютерної мережі інвестиційної інформації IPAnet; удосконалити запроваджену систему страхування ПІІ.

Перспективи подальших досліджень

З метою уникнення певних негативних проявів (можливість втрати самостійності і здатності проводити незалежну соціально-економічну політику в інтересах українського народу) у розвитку економіки внаслідок залучення і функціонування на наших теренах іноземного капіталу необхідно передбачувати на перспективу виокремлення складових частин інвестиційної безпеки країни (в аспекті не тільки своєчасного виявлення зародження загроз внаслідок взаємодії певних як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, але і визначення спектра їх дії та ролі й місця в цьому явищі) у площині аналізу перебігу кожного наступного окремого сегменту інвестиційного процесу в Україні.

1. Барановський О.І. Інвестиційна безпека // *Фінанси України. прод № 9 С.60-69*; 2. Белкин Р.С. *Криминалистическая энциклопедия*. – М., 1997. – С.298. 3. Бюджетна політика у контексті соціально-економічного розвитку України у 6 т. / *Ред. кол.: М.Я. Азаров (голова) та ін.* – К.: НДФІ. – 2004. Т.1 *Пріоритети бюджетної політики та економічне зростання в Україні / М.Я. Азаров, Ф.О.Ярошенко, В.М. Гесць (кер.авт. кол.) та ін.* – 2004. – 640 с. 4. Грунин О.А., Грунин С.О. *Экономическая безопасность организации*. – СПб.: Питер, 2002. – 116 с. 5. Каламбет С.В., Антонов А.В. *Податкові аспекти регулювання інвестиційної діяльності підприємств у регіоні*. – Дніпропетровськ, 2004. – С.168. 6. *Концептуальні питання вдосконалення політики залучення іноземних інвестицій в Україну / Посередник*. – 14 августа 1996 г. 7. Корнилов М.Я. *Проблема выявления критериев экономической безопасности // Информационный сборник “Безопасность”*. – №3-4. – 2001. – С. 128. 8. Корягина Т. *Теневая экономика в СССР: анализ, оценки, прогнозы // Вопросы экономики*. – № 3. – 1990. 9. Кузнєцов К.В. *Аспекти міжнародних договірних відносин з оподаткування у формуванні інвестиційного середовища // Статистика України*. – 2004. – № 3. – С. 73–78. 10. Лунив В. *Преступность и теневая экономика // Безопасность Евразии*. – №2. – 2004. – С. 298. 11. Мартин Фидо. *Хроника преступлений. Известные преступники XIX-XX вв. и их чудовищные злодеяния. Пер.с англ.* – М., 1997. 12. Мочерний С., Плотников О. *Економічна безпека в контексті державного суверенітету України // Економіка України*. – 1998. – № 4. – С.11.13. 13. Петровский В. *Безопасность личности и транснациональная безопасность в Евразии // Проблемы Дальнего Востока*. – № 5. – 2002. – С.15. 14. Пирумов В.С. *Методология комплексного исследования проблем безопасности России // Материалы семинаров в рамках научно-исследовательской и информационной программы*. – М., 1995. – С.63. 15. Соляник Т., Соляник А. *Иностраннные инвестиции в экономике Украины / Посредник* – 14.08.1996 г. 16. *Статистичний щорічник України за 2002 р.* – К., 2003. 17. *Статистичний бюлетень України за січень 2005 р.* – К., 2005. 18. Швайка М. *Яка банківська система створена в Україні і кому вона служить? / Економічний часопис XXI*. – №3. – 2003. 19. Шевцов А.І., Мерніков Г.І. *Україна в гео економічній парадигмі світу ТНК: Монографія*. – Дніпропетровськ.: НІСД, Дніп-вський ф-л., 2004. – 122 с. 20. Шевяков А.Ю. *Возможности и перспективы использования статистических данных в оценке масштабов скрытых доходов // Вопросы статистики*. – № 6. – 2003. – С.12–22. 21. ООН. *Доповідь про світові інвестиції 2003 р. “Політика в області прямих іноземних інвестицій в цілях розвитку”*. 22. Vito Tanzi. *Globalization and the Work of Fiscal Termites. Finance and Development // IMF, 2001*. 23. *World Bank Policy Research Working Paper 3275, April 2004*.